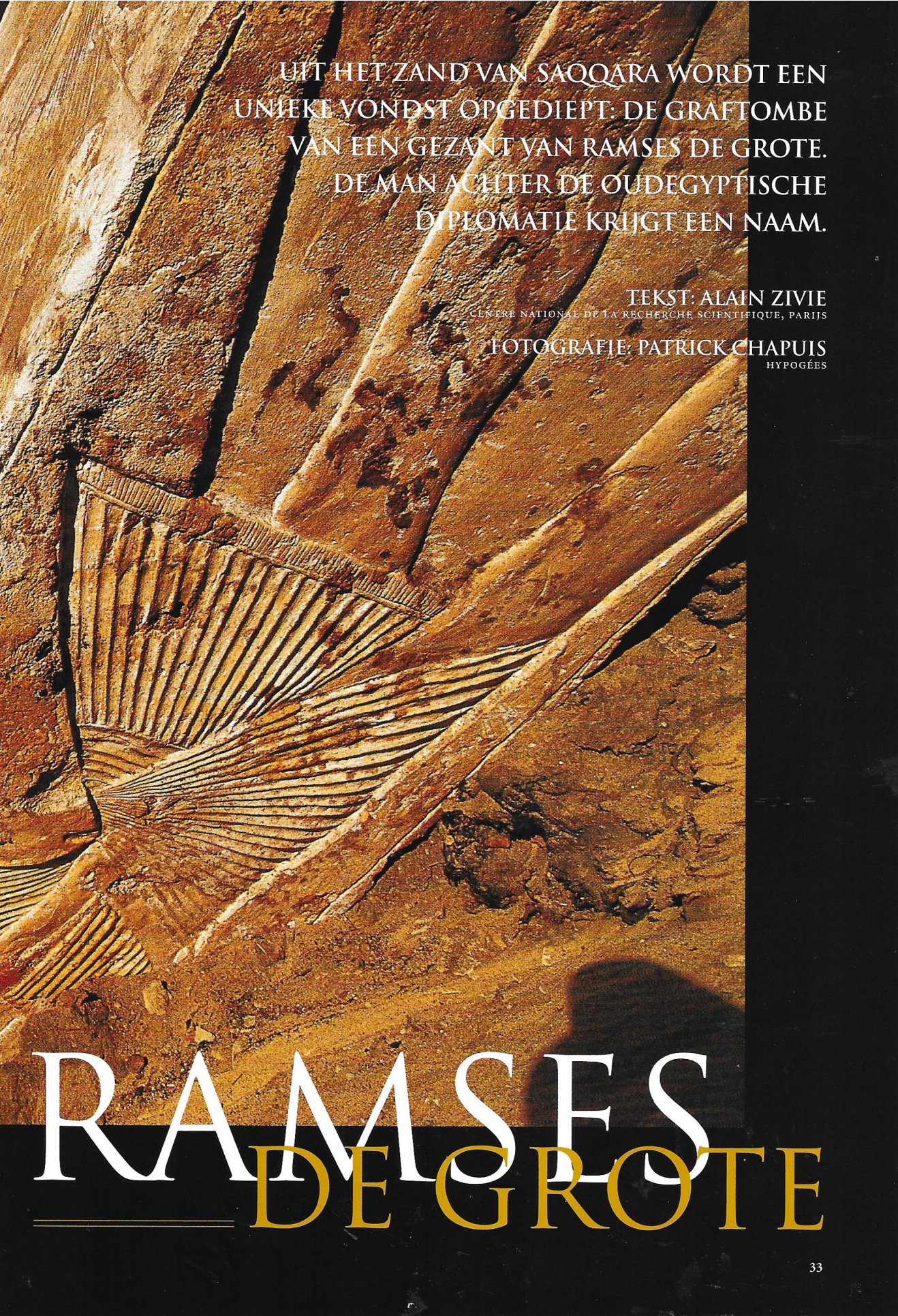

GEHEIMEN VAN SAQQARA

GEZANT VAN

UIT HET ZAND VAN SAQQARA WORDT EEN
UNIEKE VONDST OPGEDIEPT: DE GRAFTOMBE
VAN EEN GEZANT VAN RAMSES DE GROTE.
DE MAN ACHTER DE OUDEGYPTISCHE
DIPLOMATIE KRIJGT EEN NAAM.

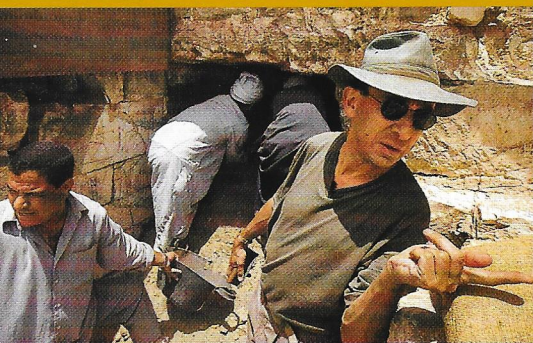
TEKST: ALAIN ZIVIE

CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE, PARIJS

FOTOGRAFIE: PATRICK CHAPUIS

HYPOGÉES

RAMSES DE GROTE

IK KWAM HIER VAAK, EN AAN DE VOET VAN DE ROTSWAND FANTASEERDE IK EROVER DAT OOI T ALLE GRAFTOMBES ZOUDEN ZIJN ONTDEKT.

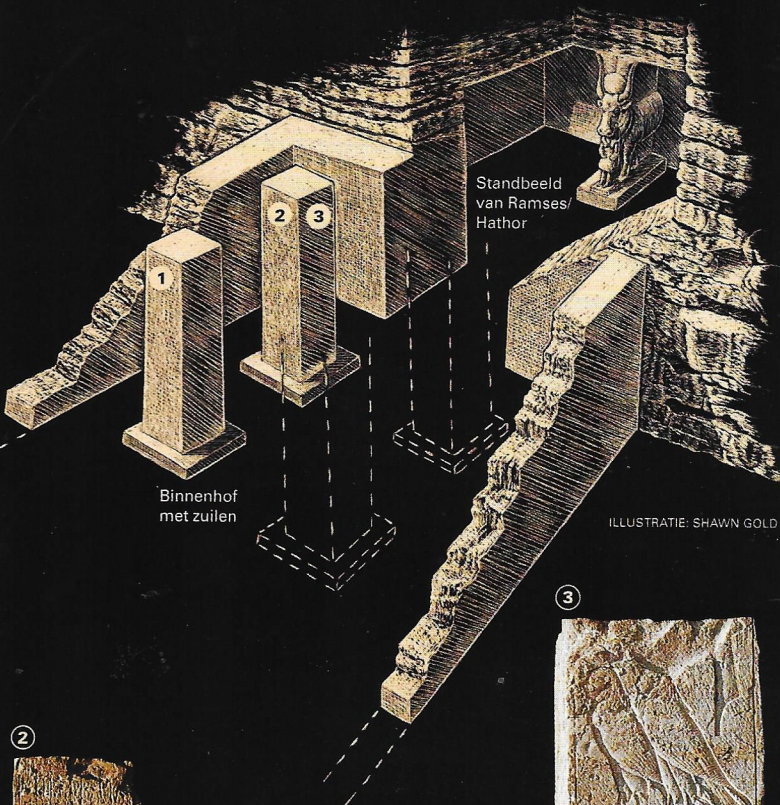
VERGETEN GRAVEN

Saqqara wordt in het oosten begrensd door een afbrokkelende kalkstenen rotswand (onder). Toen ik deze plek in 1976 voor het eerst bezocht, was het nauwelijks voorstelbaar dat in deze rotsen belangrijke personen lagen begraven. In de talloze hopen en gaten in de rotswand waren duizenden mummies van heilige katten begraven. Toch volgde ik mijn intuïtie

en zette ik mijn opgravingswerk voort, tot op de dag van vandaag. Met steun van het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken en financiers, zoals de National Geographic Society, heb ik ruim twintig graftombes in de rotswand onderzocht. Ruwweg stammen ze allemaal uit de periode tussen 1375 en 1230 voor Christus. Een van onze mooiste vondsten was het graf van Aperel, de eerste minister

van ketterkoning Achnaton. Onlangs legden mijn medewerkers een nieuwe ingang bloot. Ik ging naar binnen en deed opnieuw een bijzondere ontdekking: het bleek de graftombe van Netjerwymes, een gezant van Ramses de Grote. Hij voerde de onderhandelingen die leidden tot het vredesverdrag tussen de Egyptenaren en de Hettieten, de twee supermachten van zijn tijd.

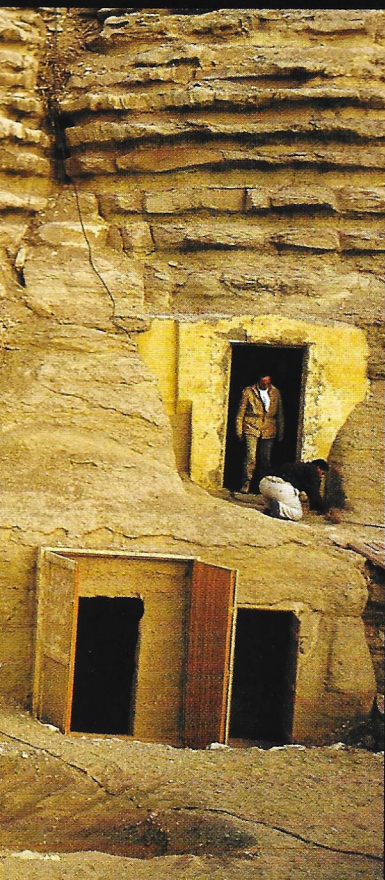

ILLUSTRATIE: SHAWN GOLD

BEGRAVEN BEWIJZEN

Het grafcomplex weer- spiegelt Netjerwymes' hoge positie. Nadat we ruim twee meter zand aan de voet van de rotswand hadden weg- gegraven, vonden we de resten van zijn grafkapel. Ooit was dit een vier meter brede binnenhof met zuilen (boven), maar alleen de ach- terwand is overgebleven. De beschilderde reliëfs op de zuilen tonen ons Netjerwy- mes terwijl hij gebeden uit- spreekt tot de goden (1 en 2) en een symbool voor de wedergeboorte plaatst (3). In de tombe zelf was de naam van de gezant in de muren gegraveerd. Dat een zo machtig man zich hier liet begraven, betekent dat Saqqara ook eeuwen na het laatste koningsgraf nog altijd een populaire begraafplaats was.

HET WAS HOPELOOS – DE SCHADE WAS TE GROOT. HET LEEK WAANZIN HIER VERDER TE WERKEN.

GROTE VERRASSING

Toen we dieper in de graftombe doordrongen (rechtsonder), stonden we versteld: een standbeeld van een koning onder een koeienkop. De muren van de tombe verpulverden bij de geringste aanraking. Uiterst voorzichtig bevrijdden we de standbeelden (boven), en ten slotte kregen we het hele beeld te zien (links). Ramses, in de gedaante van een god, verwelkomde Netjerwymes in het hiernamaals. Hathor, de koegodin, beloofde hem de wederopstanding. Mogelijk leidt een schacht

aan de voet van de standbeelden tot de nog ongeopende grafkamer van de diplomaat. We hopen dat we zo meer te weten komen over het leven van deze bijzondere man. □

ONLINE

Ontdek nog meer heilige koeien in Saqqara en tal van weblinks naar meer informatie over leven en dood in het oude Egypte op nationalgeographic.nl.

